

Skaper kvinner fred og sikkerhet?

Taler

Anne-Grete Strøm-Erichsen

Dato

16 september 2013

Sted

Litteraturhuset, Oslo

Omstendigheter

Seminar om FNs resolusjon 1325

1 Kjære alle sammen,

La meg starte med å takke FN-sambandet for et veldig godt initiativ. Dere har en viktig oppgave i å spre kunnskap om FN og internasjonale spørsmål. Vi
5 trenger slik kunnskap og vi trenger en løpende debatt om hvordan Norge best kan ta et internasjonalt medansvar. Oppfølgingen av FNs sikkerhetsresolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet er et område der Norge har et tydelig medansvar.

10 Da jeg første gang tiltrådte som forsvarsminister i 2005 var det svært få som snakket om kvinners rolle i konflikter. Det var heller ikke mange som tonet flagg i debatten om flere kvinner i uniform. Og det var enda færre som så hvordan disse tingene henger sammen. Den gang kunne man bli møtt med spørsmål om norske kvinnelige soldater i det hele tatt hadde noe å gjøre i Afghanistan.

15

I dag er situasjonen heldigvis en ganske annen. Jeg opplever at det er en helt annen bevissthet om disse spørsmålene når jeg snakker med folk i Forsvaret. Hele Forsvarets ledelse er unisone i at kvinneperspektivet ikke bare er avgjørende i internasjonale operasjoner. De er også enige om at kjønnsnøytral
20 verneplikt og flere kvinner i Forsvaret vil gi oss et bedre forsvar her hjemme og ute.

25

Da jeg for noen uker siden besøkte Madla leir, Forsvarets største rekruttskole, ble jeg møtt av et æres kompani med bare kvinnelige rekrutter. Dette var ingen tilfældighet. I år er det rekordhøye tall med jenter som møter til både grunnutdanning og befalsutdanning landet rundt. Aldri før har så mange jenter søkt seg til Sjø- og Luftforsvaret. På Madla var 23 % av rekruttene jenter. Også

på Forsvarets ingeniørskole er nesten 20 % av elevmassen kvinner.

30

Dette er en gledelig utvikling. Og det er noe vi skal bygge videre på fram mot innføring av kjønnsnøytral verneplikt i 2015.

35

Så er det en ting som er viktig. Det er ikke slik at det er kvinners oppgave å implementere sikkerhetsrådsresolusjon 1325. Det er heller ikke slik at det er kvinnene som er pålagt å sikre at militære operasjoner planlegges og utføres på en måte som ivaretar både kvinner og menns sikkerhetsbehov.

40

Jeg har derfor vært opptatt av å peke på at dette ikke må bli en «ildsjelkamp». Kravet går til Forsvaret som organisasjon. Dette må heller ikke alene reduseres til et likestillingsspørsmål.

45

Vi skal bidra til å styrke kvinners rolle og innflytelse i overgangen fra krig og konflikt til fred i de landene der vi er engasjert. Det er det som er viktig og det er evnen til å få dette til, vi blir målt på. Ikke om vi har høy eller lav kvinneandel. Bare så vi husker det.

50

Vi kaller det gjerne genderperspektiv. Det vil si at gender skal gjennomsyre all planlegging, gjennomføring og evaluering av militære operasjoner. Det innebærer flere ting. Blant annet at norske militære tenker nøye gjennom hvor de patruljerer, hvem de har dialog med, at de er til stede der kvinner angripes og at hendelser rapporteres.

55

Vi vet at kvinner og menn ofte definerer sikkerhet på forskjellige måter. Mens en mann på landsbygda i Afghanistan vil ønske å sikre åsryggen rundt byen, vil en kvinne i samme landsby være opptatt av at veien til brønnen utenfor landsbygda er trygg.

60

Forsvarets personell må være bevisste på slike og andre forskjeller og handle deretter.

65

Det er når vi tar hensyn til slike forhold, at sjansen for å få ting til øker. Dessuten, og det er viktig, det gir norske soldater bedre situasjonsforståelse, bedre styrkebeskyttelse, og det vil styrke dialogen. Av dette følger økt tillitt.

Vi vil ha et forsvar som tar på alvor FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1325. Derfor

er Forsvaret gitt 21 ulike tiltak innen operasjonsplanlegging/gjennomføring, kompetanseheving, kvinnerekuttering og ledelsesansvar. Dette oppdraget er i
70 tråd med regjeringens strategiske plan for implementering av 1325. Marsjordren er for lengst gitt og vi ser at vi begynner å høste resultat.

Vi trenger flere som går foran og viser at kvinner har en reell rolle rundt møtebordene og i militære avdelinger. Derfor er det særlig viktig med synlige
75 kvinnelige ledere, hjemme og ute. Ja det det visuelle skal vi ikke undervurdere. Derfor prøver jeg så fremt det lar seg gjøre, å reise med delegasjoner som består av både kvinner og menn.

Skal vi nå eksempelvis kvinner i Afghanistan, ja da må vi sørge for at kvinner hos
80 oss er bredt representert. Vi skal huske på det at, når vi ikke kvinnene i Afghanistan, ja da når vi heller ikke en hel familie. For det er gjerne kvinnen som sitter med nøkkelen til det afghanske lokalsamfunn, ikke mektige menn på provins- eller lokalt nivå.

I Afghanistan har vi over tid hatt såkalte «gender advisers» i både ISAF og
85 nasjonalt. Vår polititreningsenhet i Mazar e-Sharif trener også afghanske kvinnelige politisoldater/-offiserer. De har valgt å gjøre dette som en del av «normal rådgiving» da rene kvinneaktiviteter viste seg å kunne forsterke eksisterende kjønnsrollemønstre. I dag har denne afghanske politiavdelingen en
90 egen gender seksjon som ledes av en kvinnelig oberstløytnant. Det er derfor mye i dag som tyder på en positiv utvikling, i hvert fall på et overordnet nivå.

De norske spesialstyrkene i Kabul har en norsk kvinnelig female advisor som følger opp afghanske kvinnelige politioffiserer under operasjoner og daglig
95 trening. Afghanske kvinnelige politioffiserer har vist seg å være svært viktige, spesielt ved husransaker, der de kvinnelige politioffiserene tar seg av kvinner og barn.

Jeg møtte noen av disse sist jeg besøkte dem i leiren i Camp Lion like utenfor
100 Kabul. Etter møter og briefinger med ledelsen, utelukkende bestående av menn, fikk jeg treffe fire av disse kvinnene. Jeg tror kanskje det var en tilfeldighet. De var ikke kledd i uniform og de holdt seg litt for seg selv. Det overrasker meg ikke at det er slik det er. Vi må erkjenne at dette er prosesser som i et land som Afghanistan er lange og de vil være preget av tilbakeslag.

110 Jeg er likevel trygg på at vi ved å oppsøke disse, involvere flest mulig og gjøre dette på en troverdig måte, at vi på lang sikt kan oppnå resultater. Det er også slik vi kan sende viktige signaler internasjonalt. Vi setter da handlekraft bak sikkerhetsrådsresolusjon 1325.

115 Som forsvarsminister har jeg et særlig ansvar. Derfor benytter jeg nesten enhver anledning til å snakke om disse spørsmålene. På mine reiser til Afghanistan er møter med afghanske kvinnelige parlamentarikere et fastpunkt.

Og jeg tar det opp i møter med kolleger i NATO. Da jeg sist var i Tyrkia snakket jeg både med visestatsminister og forsvarsminister om oppfølgingen av 1325. For meg er det viktig å si at NATO har påtatt seg forpliktelser på dette området, og derfor må vi som allierte følge etter.

120

Så til slutt spørsmålet - skaper kvinner fred og sikkerhet?

125 Det korte svaret er ja. Det lange er at krig og fred er for viktig til å overlate til menn. Kvinner er overrepresentert blant de hardt rammede av krig og konflikt, men underrepresentert blant de som skal finne løsninger. Det gir dårligere løsninger. Vi oppnår ikke varig fred når halve befolkningen blir utelatt fra beslutningsprosessene. Derfor må kvinner må ha betydningsfulle roller i konflikthåndtering og fredsprosesser. Og derfor handler ikke resolusjonen bare om menneskerettigheter og verdier - den handler rett og slett om smart politikk.

130

Et integrert gender-perspektiv og en høy kvinneandel i norske styrker internasjonalt vil kunne bidra til å integrere kjønnsperspektivet i fredsbyggende arbeid, i tillegg til å ivareta kvinners menneskerettigheter i krig og konflikt.

135 Fred skapes på mange måter, og noen ganger er militær innsats nødvendig. Da kan også kvinners militære innsats være avgjørende. Dette er også en del av FNs sikkerhetsrådsresolusjon.

Takk for oppmerksomheten!

140

Kilde

www.regjeringen.no

Emner

FN, Fred, Innledning, Kvinner, Sikkerhetspolitikk

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/skaper-kvinner-fred-og-sikkerhet>

150

155

160

165

170

175

180